

Tekst | Johan Debaere

RESTAURATIE RESULTEERT IN FUNCTIONEEL EN TOEGANKELIJK GEBOUW

Stadhuis Diksmuide krijgt grandeur van weleer terug

Het stadhuis van Diksmuide was een groot deel van zijn vroegere uitstraling verloren. Een grootschalige restauratiecampagne met focus op toegankelijkheid en functionaliteit drong zich op. ONO Architectuur, restauratiearchitecten Callebaut en hoofdaannemer Artes Woudenberg kregen de uitdagende opdracht om het beschermde monument een volledige opfrisbeurt te geven en in zijn waarde te herstellen.

Callebaut Architecten Fotografie: Stijn Bollaert.

'1923' pronkt in majestueus ijzeren smeedwerk op de voorgevel van het stadhuis. Dat is een verwijzing naar het jaar waarin de architecten Jozef Viérin en Valentin Vaerwijck het gebouw na de Eerste Wereldoorlog in zijn huidige vorm lieten heropbouwen. Daarna veranderde er slechts weinig, op enkele moderniseringswerken eind vorige eeuw na. "Ons stadhuis is een architecturaal pareltje met twee bouwlagen onder leien zadeldaken," vertelt burgemeester Lies Laridon. "De site met stadhuis, belfortoren en bijgebouw vertoont echter binnen en buiten de invloeden van de tijd. We wilden dan ook dat ons visitekaartje de vroegere uitstraling van vroeger terugkreeg, met de nodige aandacht voor functionaliteit, toegankelijkheid en energetische maatregelen. Bijkomende uitdaging was de integratie van de dienst toerisme in het zijgebouw."

OPEN OPROEP

Het stadsbestuur van Diksmuide lanceerde in 2010 een Open Oproep, waaruit uiteindelijk het dossier van het multidisciplinair team met ONO Architectuur, restauratiebureau Callebaut Architecten en de studiebureaus Mouton en r boydens als winnaar kwam. Hoofdaannemer Artes Woudenberg kreeg de opdracht deze grootschalige restauratie tot een goed einde te brengen. "Na enkele beschermingsmaatregelen startten we eerst met de detailafbraak en grote stabiliteitswerken," zegt projectingenieur Thomas Colpaert van Artes Woudenberg. "Het gebouw mocht immers op termijn geen barsten of verzakkingen vertonen. We maakten ook de fundamenten extra diep, want de kelderverdieping die vol puin lag en als opvangbekken voor regenwater dienst deed, moet in de toekomst een archief en

tentoonstellingsruimte worden. Ze vormt ook een ondergrondse verbinding met het nieuwe kantoor voor de toeristische dienst in het zijgebouw." In februari 2013 waren de stellingen rond het stadhuis de voorbode van een reeks ingrijpende restauratiewerken, binnen en buiten.

GEVEL MET KLASSE

De gevel van het beschermde monument combineert neogotische elementen en renaissance kenmerken met de zogenaamde regionale baksteenarchitectuur met gele bakstenen uit de streek, langgeveldaken en rechthoekige kruiskoziijnen en trapgevels met versierde jaarankers. "De restauratie van de gevel verlangde zeer weinig harde ingrepen, maar was vooral gericht op het duurzame herstel van de bestaande elementen," licht restauratiearchitect Wouter Callebaut toe. "Zo was de loden dakbekleding van de door Unesco beschermde belfortoren sterk verweerd, gescheurd en plaatselijk zelfs verdwenen, waardoor waterinfiltratie resulteerde in zwammen, schimmel en houtrot op de bebording en de kap. Er ontbraken ook enkele ornamenten, de goudschildering op het lood van de toren was verweerd en de stalen verankeringen vertoonden roestvorming." De leien daken waren lokaal beschadigd door waterinfiltratie en hier en daar waren originele groen geglazuurde nokpannen vervangen door elementen in een andere kleur. Het parement en het schrijnwerk verkeerden over het algemeen in goede staat, maar wel vervuild en soms zeer vochtig.

"We plaatsten een nieuwe waterdichte bekleding op het dak van stadhuis en belfortoren, vervingen verweerd kaphout en behandelden alle houtwerk preventief met een curatieve oplossing," geeft Thomas Colpaert uitleg. "Bovendien inspecteerden we de groen geglazuurde nokpannen één voor één, werkten delen met beschadigd glazuur bij en plaatsten, waar nodig, nieuwe elementen naar historisch model. Tussen de kepers van het dak en de houten roostering kwam een dikke isolatielaag." Aannemer Artes Woudenberg herstelde verder de bakstenen

en het voegwerk, bracht plaatselijk nieuw hout of houtreparatie op basis van epoxyharsen aan en vernieuwde de rotte onder-, midden- en waterdorpels van het houten schrijnwerk.

FUNCTIONEEL INTERIEUR

Het interieur van het Diksmuidse stadhuis had door de jaren heen geen al te grote schade opgelopen, waardoor de restauratie beperkt bleef tot een grondige opfrisbeurt om de functionaliteit van de verschillende ruimtes te verbeteren. "De originele basècle vloeren en het visgraatparket bleven maximaal liggen. Enkel waar sleuven voor de technieken of leidingen voor vloerverwarming nodig waren, verwijderde de aannemer de vloerstenen bedachtzaam om die nadien zorgvuldig terug te plaatsen," geeft architect Callebaut aan. "In bepaalde delen van het gebouw, bijvoorbeeld in de dienst toerisme en de voormalige conciërgewoning zijn de vloeren van de zolderverdieping uitgebroken, zodat alles vanop de eerste verdieping tot aan de nok open is, waardoor een ruimtelijk gevoel ontstaat."

De historische afwerkklagen van de wanden waren nog slechts gefragmenteerd aanwezig, waardoor de architecten beslisten alle ruimtes monochroom met lijnlieverf te schilderen volgens de oude techniek en in een kleur die met de originele refereert. Enkel in de inkomhal kozen ze voor een sobere hedendaagse interpretatie van het originele schilderwerk door middel van een subtiel T-patroon. "Alle elementen in natuursteen waren zo goed als intact, waardoor we enkel plaatselijk herstellingen moesten uitvoeren," aldus Colpaert. ➤

CALLEBAUT ARCHITECTEN

Callebaut Architecten is een jong en dynamisch restauratiebureau met een tiental (ir.) architecten dat zich specialiseert in erfgoed en restauratie.

Ons bureau stelt reeds jaren als missie voorop om zich te focussen op de essentie van restauratie, het ontdoen van het overbodige en het terugbrengen van het oude 'cachet' en de authentieke sfeer met het oog op de nieuwe functie en op de latere toekomst.

Een scherpe visie gecombineerd met een integrale aanpak, aandacht voor de atmosfeer en geest van de plek, voldoende wetenschappelijk gefundeerd vooronderzoek, het nastreven van duurzaamheid en kwaliteit, dynamisch behoud en optreden als persoonlijke raadgever zijn de kernlijnen van Callebaut Architecten om tot een esthetisch resultaat te komen.

Huis van de Vrije Schippers Graslei Gent

Restauratie sjabloonschildering Huis van de Vrije Schippers Graslei Gent

Stadhuis Diksmuide

Restauratie stucwerk Hof te Baeyghem

Kunstencentrum Vooruit Gent

Aanwervingslokaal voor scheepsherstellende De Shop Antwerpen

CALLEBAUT ARCHITECTEN Sint-Gerolfstraat 32B 9031 Gent T. 09/395 10 10 F. 09/395 10 11 www.callebaut-architecten.be info@callebaut-architecten.be

"Verder reinigden we de lambrisering, binnendeuren, plafondgewelven, trappen en raamomlijstingen in hout en brachten een nieuwe beschermende afwerkingslaag aan. Alle ramen in het gerestaureerde gebouw zijn ook uitgerust met thermische achterzetbeglazing in inox of staal om het comfort te verbeteren en het energiegebruik te verlagen." De architecten probeerden ook de originele trappen in hout en natuursteen zoveel mogelijk te behouden. Alleen centraal integreerden ze een nieuwe circulatiezone met een betonnen trap en een lift.

'EEN GRONDIGE OPFRISSING BINNEN EN BUITEN DRONG ZICH OP'

RONDGANG

Het vernieuwde stadhuis van Diksmuide straalt opnieuw. De belangrijkste ingreep was het herstellen van de oorspronkelijk door architect Vaerwijck geplande rondgang rond de binnenplaats. "Om een vlotte communicatie te realiseren tussen de inkom in het nieuwe glazen volume en de rest van het gebouw maakte aannemer Artes Woudenberg de raamopeningen in de oostgevel op de binnenplaats met een volstrekt rechte zaagsnede open tot op het vloerpeil," verduidelijkt hoofdarchitect Gert Somers. "Hoewel we in het historisch materiaal ingrijpen, zijn we er door de geleidingen in de gevel in geslaagd het originele karakter te respecteren." Restauratiearchitect Callebaut sluit af: "De kracht van ons ontwerp bestaat erin, het gebouw dankzij nieuwe elementen en technieken aan de hedendaagse eisen te laten voldoen, zonder het historische aspect uit het oog te verliezen." ■

Participanten aan het woord

GIELISSEN NEOS INTERIEURPROJECTEN – MEUBILAIR OP MAAT

Gielissen Neos Interieurprojecten (Helmond) was verantwoordelijk voor het meubilair op maat in het gerenoveerde stadhuis van Diksmuide. "We produceerden en installeerden onder andere de ontvangstbalies, de bureaus van de burgemeester en schepenen, het zitmeubilair, de kasten en folderkasten, het museummeubilair, de interactieve tafels en de audiovisuele oplossingen," licht project manager Daniël Govers toe. "Voor de productie gebruikten onze professionals massief hout in combinatie met gefineerde platen. Vooral de lakafwerking is bijzonder, want de hoogglans lak is uitgevoerd in een 'gegoten' versie, met andere woorden een grove aanbrenging in een dikke laag."

Gielissen Neos Interieurprojecten, opgericht in 1937, is gespecialiseerd in interieurprojecten, ruimtelijke presentaties en de realisatie van evenementen en congressen. Dit familiebedrijf heeft ongeveer driehonderd medewerkers in dienst en telt tien vestigingen en een netwerk van partners en leveranciers wereldwijd. "Aangezien deze opdracht in Diksmuide echt specialistisch werk en geen seriematige productie was, paste het perfect bij onze visie," zegt senior account manager Peter Broere. "Het is prachtig om aan de renovatie van zo'n historisch gebouw te mogen meewerken. We plaatsen er binnenkort de laatste meubelstukken."

LOOTENS LINE – STALEN SCHRIJNWERK

Lootens Line (Deinze), opgericht in 1987, is gespecialiseerd in het leveren van maximaal beglaasd stalen schrijnwerk, waarbij het de detaillering in overleg met architect en bouwheer opmaakt en daarbij graag een stukje verder gaat dan het standaard technisch mogelijke. Het familiebedrijf, dat onlangs naar een nieuw gebouw verhuisde, telt nu drieëndertig medewerkers.

Lootens Line verzorgde het stalen schrijnwerk bij de renovatie van het stadhuis in Diksmuide. "We leverden gedetailleerd maatwerk in inox, metaal en brons, waaronder een transparante glazen uitbouw, achterzetramen met op maat gemaakt beslag en een vitrinekast met gebogen bovenzijde in brons," zegt gedelegeerd bestuurder Jan Lootens. "Maatwerk is onze core business, maar door de combinatie van diverse materialen en de aandacht voor detail was dit project een mooie uitdaging." In november 2014 startten acht personen in het atelier met de productie van het schrijnwerk. Zes personen zorgen voor de montage, die vermoedelijk in november 2015 afgerond zal zijn. Lootens Line werkt ook mee aan andere projecten, waarbij het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (Tervuren) en de universitaire boekentoren en de stadshal in Gent.

TECHNISCHE FICHE

Bouwheer	stad Diksmuide
Architect	ONO Architectuur, Antwerpen
Restauratiearchitect	Architectenbureau Callebaut, Drongen
Aannemer	Artes Woudenberg, Brugge

Maximaal beglaasd stalen schrijnwerk

- Minimale profielen met architecturale meerwaarde
- Brandwerend schrijnwerk
- Kogel – en inbraakwerend schrijnwerk
- Explosiebestendig schrijnwerk

Vaart Linkeroever 52 – 9800 Deinze
T: 09282 65 93 – info@lootens-line.be

Gielissen Neos
grensverleggend in Nederland en België

Eindhoven, Amsterdam, Helmond, Wassum, Hannover, Stuttgart, Liep, Parijs, Abu Dhabi, Atlanta

Callebaut Architecten Fotografie: Stijn Bollaert.